

Düşünme Stilleri Ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki

The Relationship Between Thinking Styles and Parenting Styles

Birsen Palut*

ÖZET

Düşünme stili bireyin zihninde olup bitenlerin ve düşünme süreçlerinin farklı şekillerde dışa yansması olarak tanımlanmaktadır. Düşünme stillerinin oluşum ve gelişim sürecinde bireyin sosyalleşme süreci önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçte anne ve baba tutumları bireylerde hangi tür düşünme süreçlerinin baskın hale geleceğinin belirlenmesinde en önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır. Ailelerin içinde yaşadığı kültürel değerler ve inançlar ebeveynlerin çocuk yetiştirme değerlerini, gelişimsel beklentilerini ve duygusal durumlarını etkilemektedir. Tüm bu farklılıklar çocukların günlük deneyim ve tecrübelerini, diğer insanlarla, nesne ve sembollerle ilişkilerini şekillendirebilmektedir

Bu çalışmada anne-baba tutumları ile Sternberg'in (1988, 1995) "*Zihinsel Kendini Yönetim Kuramı*" çerçevesinde öne sürülen düşünme stilleri arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada anne-baba tutumları öğrencilere uygulanan "Anne-Baba Tutum Ölçeği", düşünme stilleri ise "Düşünme Stilleri Ölçeği" ile tespit edilmiştir. Çalışmaya 208 kız ve 104 erkek üniversite öğrencisi katılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonuçlarında çocuklarına karşı ilgili ve psikolojik özerklik sağlayıcı anne-baba tutumları ile gençlerin yasadışı, eleştirel, yenilikçi ve hiyerarşik düşünme stilleri arasında olumlu ilişkiler tespit edilmiştir. Çocuklarına katı ve kesin kurallar ile doğrudan kontrol tutum ve davranışlarını sergileyen anne-baba tutumlarının ise gençlerin yenilikçi, yasadışı ve eleştirel düşünme stilleri ile olumsuz biçimde ilişkilendiği belirlenmiştir. Belirtilen ilişkilerin anne-baba eğitim düzeyi ve çocukların cinsiyetleri bağlamında göz önüne alınarak incelenmiş ve tartışılmıştır

Anahtar Kelimeler: Düşünme stilleri, anne-baba tutumları, zihinsel kendini yönetim

ABSTRACT

Thinking styles represent alternative ways of organizing our thinking. Individuals develop alternative types of thinking styles during socialization process. In this process parenting styles are one of important factors. Parental values and belief systems mediate between cultural values and parental behavior and lead to competency outcomes. The alternative way of parenting styles make children shape daily experiences and relations with other people and objects in different levels and forms

In this study it was investigated the relationship between parenting styles and thinking styles within the context of Sternberg's theory of mental self-government. A total of 312 university students responded to the "*Thinking Style Inventory*" and "*Parenting Style Scale*". The results revealed that there is positive relation between parenting styles regarding acceptance and involvement and psychological autonomy of children and legislative, judicial, liberal and hierarchic thinking styles of adolescents. But negative relations were emerged between authoritarian parenting styles and liberal, legislative and judicial thinking styles. Implications of results are discussed in relation to education and research.

Keywords: Thinking styles, parenting styles, theory of mental self-government

*Birsen Palut, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Kadıköy-İstanbul birsenp@marmara.edu.tr

GİRİŞ

Son yıllarda gerek eğitim ortamında gerekse iş sektöründe başarıyı etkileyen bireysel farklılıklar arasında stil olgusu yaygın olarak ilgi görmektedir. Stil olgusu ilgili çalışmalarda farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Bu yaklaşımlar, bilişsel, kişilik ve etkinlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bilişsel yaklaşıma örnek; “alan bağımlı” (field dependence)–alan bağımsız (field independence) (Witkin, Moore, Goodenough ve Cox, 1977); ‘kavramsal stil’ (conceptual style) (Kagan, 1966) verilebilir. Kişilik yaklaşımında ise en yaygın olarak Myers (1980) tarafından öne sürülen içe-dönük/dışa-dönük; sezgisel (intuitive)/duyumsal (sensing), düşünen (thinking)/hisseden (feeling) ve algısal (perceptive)/eleştirel (judging) sınıflamaları incelenmektedir. Ekinlik yaklaşımında ise Kolb’ün (1984) yakınsak–ıraksak, özümleyici–uyumsayıcı öğrenme stilleri ve Dunn ve Dunn’ın (1987) öğrenme stilleri örnek olarak verilebilir.

Sternberg (1988,1994) stil konulu çalışmalara farklı bir yaklaşım getirmiştir. “Zihinsel Kendini Yönetim Kuramı” çerçevesinde bilişsel ve kişilik yaklaşımlarını birleştirici bir eğilim sergilenmektedir. Değişik devlet şekillerinin insanların kendilerini yönetme biçimlerini yansıtmakta olduğu noktasından hareket eden kuram, herhangi bir hükümetin yönetim aşamaları ile insan zihninin işleyiş aşamaları arasındaki benzerliği vurgulamaktadır. Sternberg insan zihni ve hükümetler arasındaki benzerlikleri dört boyut altında toplamıştır: ‘işlev (function), ‘şekil’ (form), ‘düzey’(levels), ‘alan’ (scope), ‘eğilim’ (leaning).

İşlevBoyutu: Bu boyutta bireyler yasamacı, yürütücü veya eleştirel düşünme biçimlerini tercih edebilmektedirler. *Yasamacı* düşünme stiline sahip bireyler kendi tarzlarında çalışmayı ve neyi nasıl gerçekleştireceklerine kendilerinin karar vermesini kendi kurallarını kendilerinin koymasını, problemlere kendilerinin geliştirdikleri yapılar bağlamında yaklaşımlarda bulunmayı, önceden planlanmamış ve kalıplaşmamış işleri tercih eder ve yaratıcı ürünler ortaya koymak ve yeni projeler üretmekten hoşlanırlar. *Yürütücü* düşünme stiline tercih eden bireyler ise; hâlihazırda bulunan kuralları takip etmeyi benimser, yapılandırılmış ve önceden var olan problemlerle ilgilenirler ve teorikten çok uygulamalardan hoşlanırlar. Aynı boyutta *eleştirel* düşünme stiline sahip bireyler ise

kuralları ve yöntemleri irdelemekten ve nesne ve olayları yargılamaktan hoşlanırlar. Aynı zamanda bu bireyler hâlihazırda var olan kural, yöntem ve fikirlerin analiz edilebileceği ve irdelenebileceği etkinlikleri tercih ederler.

Şekil Boyutu: Bu boyutta bireylerin zaman ve çeşitli iş ve olgulara yaklaşım ve ele alış süreçlerindeki tercihlerine odaklanılmaktadır. *Monarşist* düşünme stiline tercih eden bireyler genel olarak bir alana ilgi duyar, kendi problemlerini çözerken başka hiç bir şeyin kendilerini bölmesine izin vermez ve tek bir işi veya birden fazla işin bir boyutunu bitirinceye kadar ele alırlar. *Hiyerarşist* bireyler ise; birden fazla amaç için çalışabilen, işlerini öncelikler sırasına koymakta başarılıdırlar. Problemleri farklı açılardan görmek ihtiyacı duyarlar, çünkü onlar için öncelikler sıralamasını doğru yapmak önemlidir. *Oligarşist* bireyler ise aynı zamanda birden fazla işi yapmak isterler fakat zaman ve kaynak sorunu yaşarlar. *Anarşist* bireyler; farklı türde ve sayıda ihtiyaçlar ve amaçlara sahiptirler. Fakat onların bu amaçlarını ve ihtiyaçlarını açıkça ortaya koymalarında hem kendileri, hem de etraflarındaki insanlar zorlanır. Ayrıca belirli alternatif çözüm yolları olmasa bile var olan sisteme karşıdırlar, problemlere gelişigüzel yaklaşımlarda bulunurlar. Katı ve tek çözümü red ederler ve aynı zamanda da diğer insanların göremediği bağlantıları yakalayabilirler.

Düzey boyutu: Bu boyutta bireylerin olay ve olguları ele alırken somut veya soyut ya da parça-bütün ilişkisi noktaları bağlamında tercih edilen düşünme süreçleri irdelenmektedir. Bireyler yaptıkları işlerde zihinsel süreçleri bütünsel ya da kısmi düzeylerde gerçekleştirmeyi tercih edebilmektedirler. *Bütünsel* bireyler; kapsamlı, somut ve özet konulara ilgi duyar, ayrıntıları ret eder ve kavramsallaştırmayı ve fikirler boyutunda çalışmayı severler. *Kısmi* bireyler ise belirli, açık, net adımlar ve işlemler gerektiren işlerle uğraşmayı ve ayrıntılarla ilgilenmeyi tercih ederler. Ayrıca bu tür bireylerin eylemlerinde kesinlik ve dakiklik vardır fakat bazen ayrıntıların içinde kaybolabilirler.

Eğilim boyutu: Zihinsel Kendini Yönetim kuramı çerçevesinde bireylerin zihinsel işlevlerini yerine getirirken yenilikçi veya tutucu eğilimler sergileyebilecekleri öne sürülmektedir. *Yenilikçi* bireyler; var olan yöntem ve kuralları aşmayı ve değiştirmeyi tercih eder ve belirsiz durumlarda bulunmaktan hoşlanırlar. Kendi ürünleri olmasa bile yeni

fikirlere sıcak bakarlar. Oysaki *tutucu* bireyler, hâlihazırdaki kural ve yöntemleri benimsen ve değişiklikleri en aza indirmeye gayret ederler. Belirsizliklerden mümkün oldukça kaçmayı tercih ederler ve yeni fikirler üretebilirler fakat bunların var olan gelenek ve göreneklere ters düşmemesine özen gösterirler.

Alan Boyutu: Son olarak ise “Zihinsel Kendini Yönetim Kuram” na göre bireyler ve hükümetlerin icraatlarının ortak noktalarından biri de yapılan işlemlerin alanları oluşturmaktadır. Alan boyutunda *içe-dönük* bireyler; diğer bireylerden bağımsız olarak tek başlarına çalışabilecekleri işleri sever ve çoğunlukla kendi başlarına olmayı tercih ederler. Bu bireylerin sosyallikleri azdır. *Dışa-dönük* bireyler; diğer bireylerle ortak çalışmalarını sever ve sosyal aktivitelerden hoşlanırlar. Yalnız olmayı tercih etmezler.

Akademik başarıyı yordamada bireysel farklılıklar boyutunda düşünme stilleri oldukça önemli yer tutmaktadır. Birçok çalışmada benzer yeteneklere benzer düzeylerde sahip öğrencilerin farklı düzeylerde başarı sergilemelerinin kaynağının tercih ettikleri düşünme stilleri olduğu ortaya konulmuştur (Sternberg & Grigeronko, 1997). Düşünme stilleri farklı kültürlerde farklı örüntüler sergilemektedir. Hong-Kong’lu öğrencilerin üniversiteye giriş sınavındaki başarılarını tutucu, hiyerarşik ve *içe-dönük* düşünme stillerini yordadığı, *yasamacı*, *yenilikçi* ve *dışa -dönük* düşünme stillerinin ise akademik başarıyla olumsuz şekilde ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Çin’de ise yönetici stil ile üniversiteye giriş sınavındaki başarı arasındaki ilişki olumsuz olarak belirlenmiştir. Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversite öğrencilerinin ders notlarının ağırlıklı ortalaması ile hiyerarşik düşünme stilinin olumlu ilişkide olduğu ve kısmi düşünme stili ile ders başarıları arasındaki ilişkinin ise olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aynı çalışmada öğrencilerin okul dışında gerçekleştirdikleri etkinliklerin (sahip olunan hobi sayısı, gerçekleştirilen seyahat ve kültürel etkinlikler) düşünme stillerini yordamada etkili olduğu belirlenmiştir (Zhang ve Sternberg, 2000). Gerçekleştirilen birçok çalışmada düşünme stilleri ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip çocukların düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip çocuklara oranla daha az eleştirel ve kısmi düşünmekte oldukları ve oligarşik stiller sergileyip daha az tutucu oldukları ifade edilmektedir. İkinci çocuk konumundaki öğrencilerin ilk çocuklara oranla daha fazla

yasamacı düşünme stillerine sahip oldukları tespit edilmiştir (Grigorenko, E. L. & Sternberg, 1997).

Düşünme stillerinin diğer psikolojik olgularla ilişkisini inceleyen birçok çalışma yapılmıştır. Nörotik kişilik yapısına sahip bireylerin tutucu, *dışa-dönük* ve *uzlaşmacı* kişilik özelliklere sahip kişilerin ise *dışa-dönük*, ve *açıklık* kişilik özelliklerine sahip bireylerin *yasamacı* düşünme stillerini tercih ettikleri görülmektedir (Zhang ve Huang, 2001). Etkin düşünme stilleri (*yasamacı*, *eleştirel*, *yenilikçi*, *bütünsel*) ile öğrencilerin öz-güvenleri arasında olumlu ilişkiler bulunmaktadır. Benzer şekilde öğrencilerin ders dışı etkinlikleri ile boş zaman etkinlik sayıları ile *yasamacı*, *eleştirel*, *bütünsel* ve *yenilikçi* düşünme stilleri ile olumlu ilişki, tutucu düşünme stili ile olumsuz ilişki tespit edilmiştir (Zhang, 2001). Düşünme stillerinin kazanımı ve gelişimi sürecinde bireyin sosyalleşme süreci önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçte sergilenen anne ve babaların sergileyecekleri iletişim ve etkileşimin niteliği çocuklarında hangi tür düşünme stilinin baskın hale geleceği noktasında oldukça etkili olabilmektedir.

Anne-baba tutumları, ebeveynlerin çocukları hakkındaki tutum, değer, inanç ve davranışlarını içeren bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Sears, Maccoby ve Levin, 1957; aktaran: Sever, 1985). Anne-baba tutumlarını oluşturan çeşitli değişkenler vardır. Bu değişkenler izin vermek-kısıtlamak, aile uyumu, ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkinin yakınlık derecesi, sorumluluk, saldırganlık ve ceza, eşlerinin birbirlerini algılama biçimleri çocuğun fiziksel sağlığı hakkındaki tutum, kontrol ve disiplin yapıları biçiminde belirtilmektedir (Sever, 1985). Anne-baba tutumlarında en önemli faktörlerin hangileri olduğu noktasında genel olarak anlaşma sağlanamamaktadır. Fakat ilgili literatürde; izin vericilik-kısıtlayıcılık, otoriter-demokratik, ceza kullanımı-kullanılmaması, yakınlık veya mesafeli tutumlar, çocuğa karşı ihmal veya ilgi, bağımsızlık-bağımlılık boyutlarının ön plan çıktığı görülmektedir (McCandless, 1967, aktaran: Sever, 1985). Çocuk gelişiminde nitelik ve nicelik bakımından belirleyici role sahip en önemli faktörlerden biri de hiç şüphesiz ki anne-baba tutumlarıdır. Anne-baba tutumları konusunda farklı modeller bulunmaktadır. Modellerin birine göre anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları üç önemli faktör tarafından belirlenmektedir. Bu faktörler, anne ve babaların karakteristik özellikleri ve sahip oldukları kaynaklar, ailenin içinde yaşadığı

sosyal ortam ve bu ortamdaki hissedilen destek ve son olarak çocukların kendi bireysel özelliklerinden oluşmaktadır (Belksy, 1984; aktaran: Pryor ve Rodgers, 2001, s.48). Anne-baba tutumları konusunda diğer bir modelde ise farklı anne-baba tutum boyutlarının oluşturduğu farklı stilleri içermektedir (Baumrind,1967; Maccoby ve Martin,1983). Anne-baba tutumlarına stil yaklaşımının sergilendiği ilk yıllarda temel olarak iki boyuttan söz edilmekteydi: kabul- destek ile kontrol-ilgi. İlgili, yol göstericilik ve psikolojik özerklik tutumlarına sahip demokratik anne- baba tutumlarının gençlerin okul başarısı ve okul etkinliklerine katılma düzeylerinde artış sağladıkları görülmektedir. Fakat bu olumlu etkinin, çocuklarının ödevlerine yardım, okuldaki etkinliklere katılım, çocuğunun ders dışı etkinliklerdeki performansını izleme, ders seçiminde yardım etme ve yazılı vb değerlendirme sonuçlarını takip etme gibi çocuğunun eğitim ve öğretim sürecine katılımı tarafından etkilenmektedir. Demokratik olmayan aile ortamları, anne ve babaların çocuklarının eğitim ve öğretim süreçlerine katılımlarının olumlu etkilerini azalmaktadır (Steinberg, Lamborn, Dornbush, ve Darling, 1992). Çocukluk yıllarında maruz kalınan anne-baba tutumları bireylerin geç yetişkinlik dönemlerindeki çeşitli sosyal ilişki ve romantik ilişkilerinin niteliğini belirleyici rolü vardır. Hem anne hem de babaların tutumları genç yetişkinin akran ve sosyal ilişkilerinin niteliğini belirleyici rol oynarken, romantik ilişkilerin niteliğini belirlemede sadece baba tutumlarının etkisi söz konusudur (Dalton, Horbury ve Kitzman, 2006).

Çocuk ve gençlerin psiko-sosyal gelişim düzeylerinin nitelikleri ve akademik başarıları anne ve babalarının tutumları ile yakından ilişkilidir. Demokratik ailelerde yetişen çocukların otoriter ailelerde yetişen çocuklara göre daha yüksek akademik başarı puanlarına, daha fazla sosyal beceriye ve daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları birçok çalışmada belirlenmiştir (Maccoby ve Martin,1983; Steinberg, Elmen ve Mounts, 1989; Steinberg, Mounts, Lamborn ve Dornbush, 1991). Okul başarısı ile demokratik anne-baba tutumları arasında olumlu, otoriter ve izin verici anne-baba tutumları arasında olumsuz ilişkiler ifade edilmektedir (Dornbush, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraleigh (1987). Benzer şekilde anne ve babalarını demokratik tutumlu olarak değerlendiren ergenlerin akademik başarı ve psiko-sosyal puanlarının anne ve babalarının

otoriter ve ihmalkâr tutum sergilediğini belirten ergenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Lamborn, Mounts, Steinberg, ve Dornbush, 1991). Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında benzer bulgular elde etmişlerdir (Weiss ve Schwartz (1996). Demokratik anne-baba tutumları genç yetişkinlerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamakta, otoriter tutumlar ise bu alanda gelişimi engelleyici ortamlar sunmaktadır. Yine anne ve babayla yakın ilişkide bulunmak ile gençlerin iyimserlik, neşelilik, mücadeleçilik, rahatlık, kendine güven, özsaygı özellikleri arasında olumlu ilişkiler dile getirilirken, katı anne-baba disiplini ile ise kötümserlik, utangaçlık ve arkadaşla bağımlılık arasında ilişki olduğu belirtilmektedir (Kuzgun, 1972).

Anne ve babalarının tutumlarını demokratik olarak kabul etmeyen gençler akademik başarılarını kendilerinden kaynaklanmayan dış faktörle yeteneksizlik veya düşük zeka seviyesiyle ilişkilendirmektedirler (Glasgow, Dornbush, Troyer, Steinberg, ve Ritter, 1997). Anne-baba tutumlarının çocukların çeşitli alanlardaki gelişimlerine etkileri kalıcı olabilmektedir. Demokratik anne-babalara sahip çocukların zaman içinde öz-güven (iç denetim ve kararlarını tek başına verebilme olduğu) düzeylerinde artış, otoriter ve izin verici-müşamahakar anne babalara sahip çocukların ise belirtilen özelliklerinin değişmediği ve izin verici-ihmkâr anne babaların çocuklarının ise öz-denetim ve güven düzeylerinin düştüğü tespit edilmiştir. Otoriter ve demokratik ebeveynlere sahip gençlerin okul uyumu ile alkol ve madde bağımlılığı gibi davranış sorunları zaman içinde azalmakta veya benzer durumda bulunma eğilimi görülmektedir. İzin verici müşamahakâr anne babaların çocuklarında ise aynı tür sorunlarda zaman içinde biraz artış veya benzer düzeyde kalma, izin verici ihmalkâr tutumlara sahip ebeveynleri bulunan gençlerin davranış problemlerinde ise artış görülmektedir (Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts, Dornbush,1994).

Çocuk ve gençlerin hatta genç yetişkinlerin psiko-sosyal gelişim düzeylerinin niteliği, kişilik özellikleri ve ruh sağlıklarının yanı sıra akademik başarı düzeylerinde oldukça etkin role sahip anne-baba tutumlarının düşünme stilleri ile ilişkisi incelenmemiştir. Bu çalışmada çocuklarına karşı kabul ve ilgi gösteren, onları bir birey olarak kabul eden, fikir ve görüşlerini dinleyen, değer veren, gerekli kuralları nedenlerini izah ederek birlikte oluşumuna olanak sağlayıcı olan yani demokratik anne

baba tutumları ile otoriter ve ihmalkâr anne-baba tutumlarının çocuklarının zihinsel süreçlerdeki tercihleri, diğer bir ifadeyle düşünme stilleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Farklı anne-baba tutumlarına sahip olan gençlerin düşünme stilleri farklılaşmakta mıdır sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Ayrıca belirtilen ilişki anne ve babanın eğitim düzeyi ve çocukların cinsiyetleri göz önüne alınarak incelenmiştir.

YÖNTEM

Örneklem

Çalışmaya, MÜ Atatürk Eğitim Faköltesi, İlköğretim Bölümü, Fen-Bilgisi Öğretmenliği (122), Sınıf Öğretmenliği (98) ve Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği (92) Ana Bilim Dallarından, 208 kız ve 104 erkek olmak üzere toplam 312 birinci sınıf öğrencisi katılmıştır.

Veri Toplam Araçları

Çalışmada öğrencilerin düşünme stilleri ise “Düşünme Stilleri Ölçeği” ile belirlenmiştir. Ölçek, Sternberg’in “Zihinsel Kendini Yönetim Kuramı” temel alınarak Sternberg ve Wagner (1992) tarafından geliştirilmiştir. Her biri beş maddeden oluşmak üzere 13: Yasamacı, Yürütücü, Eleştirel (Fonksiyon), Monarşist, Hiyerarşist, Oligarşist ve Anarşist (Şekil); Bütünsel-Kısmi (Düzey); İçe – Dönük, Dışa - Dönük (Alan) ve Yenilikçi, Tutucu (Eğilim) alt ölçeklerinden ve toplam 65 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar okudukları her bir maddeyi 1 (beni hiç yansıtmıyor)-7 (beni tamamen yansıtıyor) arasında puanlamaktadır. Sternberg ve Wagner (1992) gerçekleştirdikleri çalışmalarda farklı yaş grupları için norm tabloları oluşturmuşlardır. Yine aynı çalışmada üniversite öğrencilerinin Düşünme Stilleri Ölçeğinin alt boyut puanlarının güvenilirlik katsayıları .42-.88 arasında .78 median değeri ile tespit edilmiştir. Sternberg (1998) çalışmasında kuramında belirtilen boyutlara tekabül eden beş-faktörlü bir yapı elde etmiştir. Bu faktörler verilerin % 77’sini açıklamaktadır.

Ölçeğin Türkçeye kazandırılması ve geçerlilik-güvenirlik çalışmaları Palut (2007) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları için .68-.89 arasında test-tekrar test güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir. Alt ölçeklerin birbirleriyle kuramın beklentileri doğrultusunda ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, eleştirel ve yasamacı stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı olumlu ilişki değeri ($r=.40$; $p<.00$), yürütücü ve tutucu düşünme stilleri arasında oldukça yüksek olumlu korelasyon değeri ($r=.58$; $p<.00$) ve bütünsel ve

kısmi stiller arasında ise olumsuz yönde ilişki değeri ($r=-.24$, $p<.00$) elde edilmiştir. Ölçeğin alt ölçekler için Cronbach -Alfa güvenilirlik değerleri .61-.83 arasında tespit edilmiştir.

Çalışmada anne-baba tutumları Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush, (1991) tarafından hazırlanan ve Yılmaz (2000) tarafından Türkçeye kazandırılan ve geçerlilik-güvenirlik çalışmaları gerçekleştirilen “Anne-Baba Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin üniversite öğrencileri için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları kabul ilgi boyutu için .79, kontrol denetleme alt boyutu için .85 ve psikolojik özerlik için .67 olarak belirtilmektedir. Ölçek toplam 26 maddeden ve üniversite öğrencileri için “kabul-ilgi” ve “psikolojik özerklik” boyutlarını kapsayan bir faktör, “doğrudan kontrol” ve “dolaylı kontrol” olmak üzere toplam üç faktörden oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin demografik bilgilerini elde etmek amacıyla “Demografik Bilgi Formu” uygulanmıştır.

Bulgular

Düşünme Stilleri ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki

Anne-baba tutumları ve çocuklarının düşünme stilleri arasındaki ilişkiye bakıldığında düşünme stillerinin işlev boyutunda eleştirel düşünme stili ile çocuklarını kabul edici, ilgili ve psikolojik özerklik sağlayıcı anne ve baba tutumları arasında olumlu ilişki tespit edilmiştir ($r=.14$, $p>.01$). Aynı boyutta çocuklarının tavır ve davranışlarını doğrudan kontrol edici, kesin ve sert kurallar koyucu anne baba tutumları (doğrudan kontrol) ile yasamacı ($r=-.24$, $p<.01$) ve eleştirel ($r=-.22$, $p<.05$) düşünme stilleri arasında olumsuz bir ilişki tespit edilirken, çocuklarına karşı ilgili olduğunu yansıtıcı dolaylı kontrol ebeveyn tutumu ile eleştirel düşünme stili puanları arasında olumlu ilişki tespit edilmiştir ($r=.10$, $p<.05$).

Anne ve baba tutumları ile çocukların yenilikçi ve tutucu düşünme stili tercih puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında çocuğuna kabul-ilgi ve psikolojik özerlik sağlayıcı anne baba tutumları ile yenilikçi düşünme stili arasında olumlu ($r=.17$, $p<.01$), tutucu düşünme stili ile olumsuz ilişki tespit edilmiştir ($r=-.12$, $p<.05$). Aynı boyutta anne ve baba tutumlarının dolaylı kontrol boyutu ile yenilikçi düşünme stili arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. ($r=.15$, $p<.01$). Aynı anne baba tutumu ile tutucu stil arasında ise istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen eksi yönde bir ilişki belirlenmiştir. Çocuklarının davranışlarını

doğrudan kontrol edici anne baba tutumları ile yenilikçi ve tutucu düşünme stilleri arasında dolaylı kontrolün tersi ilişki tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen doğrudan kontrol boyutu ile yenilikçi düşünme arasında eksi, tutucu düşünme stili ile artı ilişki tespit edilmiştir.

Düşünme stillerinin şekil boyutu ile anne baba tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde kabul- ilgi ve psikolojik özerklik anne baba tutum boyutları ile hiyerarşist düşünme stili arasında olumlu yönde bir ilişki belirlenmiştir ($r=.19, p<.00$). Aynı tutum boyutu ile anarşist düşünme stili ile de anlamlı ve olumlu yönde ilişki tespit edilmiştir ($r=.21, p<.00$). Anne ve baba tutumlarının dolaylı kontrol boyutu ile

hiyerarşist düşünme stili ile artı ($r=.10, p<.05$) monarşist düşünme stili ile eksi yönde ($r=-.10, p<.05$) korelasyon değerleri elde edilmiştir. Düşünme stilleri ile kabul, ilgi ve psikolojik özerklik sağlayıcı anne baba tutumları ile dışa-dönük düşünme stili puanları arasında artı yönde anlamlı korelasyon değeri elde edilmiştir ($r=.12, p<.05$). Benzer şekilde aynı düşünme biçimi ile dolaylı kontrol tutum boyutu arasında da olumlu yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r=.11, p<.00$). Doğrudan kontrol tutum boyutu ile dışa dönük düşünme stili arasında ise anlamlı olmamakla birlikte eksi yönde ilişki belirlenmiştir. Anne baba tutumları ve düşünme stilleri arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Düşünme Stilleri Ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki Korelasyon Değerleri

	Yas	Yürü	Eleş	Yeni	Tutu	Büt	Kıs	Hiy	Mon	Oli	Anr	İç-Dö	Dış-Dö
Doğ-Kont	-,237**	,060	-,017	-,218*	,067	-,008	-,027	,022	,024	,058	-,038	-,053	-,077
Dol-Kont	,033	,060	,100*	,145**	-,073	-,038	,045	,096*	-,104*	-,001	,010	,006	,111*
Psiko. Öz.	,089	,029	,143**	,168**	-,115*	-,023	,072	,193**	-,006	-,020	,206**	,058	,115

** $p<.05$, * $p<.01$

Yas: Yasamacı; Yürü: Yürütücü; Yeni: Yenilikçi; Büt: Bütünsel; Kıs: Kısmi; Hiy: Hiyerarşist; Mon: Monarşist; Oli: Oligarşist; Anr: Anarşist; İç-Dö: İç-Dönük; Dış-Dö: Dışa Dönük.
Doğ-Kont: Doğrudan Kontrol; Dol-Kont: Dolaylı Kontrol; Psiko-Öz: Psikolojik Özerklik.

Düşünme Stilleri ile Cinsiyet ve Anne-Babaların Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğrencilerin düşünme stillerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumları incelemek amacıyla gerçekleştirilen t-testi analizlerinde eleştirel ($t=2.22, p<.05$) hiyerarşist ($t=2.50, p<.01$) ve dışa-dönük ($t= 2.15, p<.05$) düşünme stilleri boyutlarında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Kız öğrencilerin ($\bar{X}=5.13$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=4.95$) göre daha fazla eleştirel düşünme stillerini tercih ettikleri görülmektedir. Yine kız öğrencilerin ($\bar{X}=5,57$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=5.29$) göre daha fazla

hiyerarşist düşünme stilini tercih ettikleri görülmektedir. Dışa-dönük puanlarına bakıldığında kız öğrencilerin ($\bar{X}=5.34$) erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=5.10$) daha fazla dışa-dönük düşünme stillerine sahip oldukları belirlenmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen erkek öğrencilerin ($\bar{X}=4.20$) kız öğrencilere ($\bar{X}=4.06$) göre daha yüksek tutucu düşünme stilleri puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin ($\bar{X}=4.52$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=4.35$) göre daha fazla anarşist düşünme stilleri puanları elde ettikleri tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2:Düşünme Stilleri Puanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

	CINSİYET	N	\bar{X}	Ss
Yasamacı	Kız	208	5,4567	,8306
	Erkek	104	5,4077	,8760
Yürütücü	Kız	208	4,8875	,9799
	Erkek	104	4,7577	1,0212
Eleştirel	Kız	208	5,1375	,8491
	Erkek	104	4,9596	,9156
Yenilikçi	Kız	208	5,1490	1,0024
	Erkek	104	5,1538	1,0554
Tutucu	Kız	208	4,0683	1,0472
	Erkek	104	4,2058	1,0831
Bütünsel	Kız	208	4,2250	,9799
	Erkek	104	4,2808	,8456
Kısmi	Kız	208	4,8865	,8260
	Erkek	104	4,7365	,8035
Hiyerarşist	Kız	208	5,5779	,8910
	Erkek	104	5,2981	1,0087
Monarşist	Kız	208	4,5625	,8811
	Erkek	104	4,4462	1,0635
Oligarşist	Kız	208	4,2538	,9807
	Erkek	104	4,2327	,9622
Anarşist	Kız	208	4,5250	,8887
	Erkek	104	4,3596	,9041
İçer-Dönük	Kız	208	4,7481	1,0489
	Erkek	104	4,7923	1,0908
Dışer-Dönük	Kız	208	5,3471	,9143
	Erkek	104	5,1038	1,0014

Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre düşünme stilleri karşılaştırılmıştır. Anne eğitim düzeyinin öğrencilerin yürütücü düşünme stillerinde anlamlı farklılaşmalara yol açtığı tespit edilmiştir ($f(3, 308)=2.80, p<05$). Annenin eğitim düzeyi arttıkça çocukların yürütücü puanlarının düştüğü görülmektedir. Elde edilen bu farkın hangi gruplar arasında farklılardan kaynaklandığını tespit etmek için gerçekleştirilen post hoc analizinde (LSD) ön-lisans mezunu ($\bar{X}=3.53$) ile hiç okula gitmemiş ($\bar{X}=4.78$), ilkokul ($\bar{X}=4.93$), orta okul ($\bar{X}=4.62$) mezunu annelerin çocuklarının

düşünme stillerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Diğer bir anlamlı sonuç ise tutuculuk düşünme stili puanları arasında gerçekleştirilen Anova sonucunda elde edilmiştir ($f(3,308)=2,60, p<.05$).

Gerçekleştirilen posthoc analizinde (LSD) elde edilen farkın lisans mezunu ($\bar{X}=3.51$), ve hiç okula gitmemiş ($\bar{X}=4.19$), ilkokul mezunu ($\bar{X}=4.16$) ile lise ($\bar{X}=4.36$) ve ortaokul mezunları ($\bar{X}=3.81$) arasındaki farklılardan kaynaklandığı tespit edilmiştir (Tablo 3).

TABLO 3:Yürütücü Ve Tutucu Düşünme Stilleri Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Düşünme Stili	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Yürütücü	Okula gitmemiş	24	4,7833	,9211
	İlkokul	184	4,9391	,9801
	Ortaokul	30	4,6200	1,1946
	Lise	51	4,8745	,8997
	Ön-lisans	6	3,8333	1,0838
	Lisans	17	4,5647	,9199

	TOPLAM	312	4,8442	,9941
Tutucu	Okula	24	4,1917	,7768
	gitmemiş			
	İlkokul	184	4,1576	1,0478
	Ortaokul	30	3,8133	1,2114
	Lise	51	4,3608	1,1229
	Ön-lisans	6	3,6000	1,0583
	Lisans	17	3,5059	,7487
	TOPLAM	312	4,1141	1,0595

Öğrencilerin düşünme stillerinin babalarının eğitim düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen Anova analizi sonuçlarında sadece tutuculuk düşünme stili için istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir $f(3,308) = 3.26, p < .05$. Gerçekleştirilen posthoc analizine göre babaları ilkokul ($\bar{X} = 4.09$)-ortaokul ($\bar{X} = 4.51$) ile

önlisans ($\bar{X} = 3.82$)-ortaokul ($\bar{X} = 4.51$) ve lisans ($\bar{X} = 3.84$) -ortaokul mezunu ($\bar{X} = 4.51$) çocukların düşünme stil puanları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Yürütücü Ve Tutucu Düşünme Stilleri Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre

Eğitim Dağılımı	Düşünme Stili	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss
Tutucu		İlkokul	132	4,0924	,9929
		Ortaokul	37	4,5189	1,0236
		Lise	79	4,1797	1,0156
		Ön-Lisans	14	3,8286	,7878
		Lisans	50	3,8480	1,2984
		TOPLAM	312	4,1141	1,0595

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada anne-baba tutumları ve gençlerin tercih ettikleri düşünme stilleri arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Çocuklarını olduğu gibi kabul edebilen, kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayıcı, fikir ve düşüncelerini dinleyen ve değer veren, aile ve kendileri ile ilgili kararları almalarında görüşleri hesaba katıcı ilgili ve kabul edici anne-baba tutumları ile çocukların eleştirel ve yaşamacı düşünme stilleri arasında olumlu ilişki belirlenmiştir. Psikolojik özerklik sağlayıcı, kabul ve ilgili anne-baba tutumlarının çocuklarının olay ve olgulara eleştirel olarak yaklaşmalarına kendilerince inisiyatif geliştirmelerine daha bağımsız ve özerk düşünme stilleri benimsemelerine olanak sağlayabilmektedir. Benzer şekilde belirtilen anne-baba tutumlarının çocukların yeniliklere karşı ilgili olmalarına ve işlerini ve problemlerini sadece mevcut yöntem ve metotlarla uygulama ve çözmek yerine alternatifler geliştirici yenilikçi düşünme stilini

benimsemelerine ve sergilemelerine olanak sağlamaktadır. Çocukların tavır ve davranışlarını kontrol boyutunda ise nedeni izah edilmeden ve yeterince ortaklaşa görüşülüp müzakere edilmeden sadece anne-baba tarafından belirlenen kurallara itaati savunan otoriter anne-baba tutumları ise çocukların daha az yaşamacı ve eleştirel düşünmelerine olanak sağlayabilmektedir. Oysaki çocuklarıyla ilgilendiklerini yansıtıcı, yaptığı işleri ve gittiği yerleri sadece kurallar koyarak yönlendirme yerine paylaşım ve iletişim amaçlı bilgi edinme çabalarını yansıtıcı dolaylı kontrol anne-baba tutumları çocukların eleştirel düşünme stili geliştirmelerine olanak sağlayabilmektedir. Diğer bir ifadeyle çocukların bağımsızlık ve yaratıcılık gelişimleri için yararlı olacağı düşünülen özgürlük yaklaşımının bir ölçüde sınırlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi takdirde çocukların iyiliği için düşünülen özgürlükçü anne-baba tutumları çocuklar tarafından ihmalkârlık ya da ilgisizlik olarak algılanabilmektedir. Çocuklarını kabul edici, onların fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarıyla ilgili, gelişim ve sorumluluklarıyla ilgilenen psikolojik özerkliklerini destekleyici anne-baba

tutumları, var olan yöntem ve kuralları aşmayı ve değiştirmeyi tercih eden ve belirsiz durumlarda bulunmaktan kaçınmayan, kendi ürünleri olmasa bile yeni fikirlere sıcak bakabilen çocuklar yetiştirmelerine olanak sağlayabilmektedir. Aksi takdirde; hâlihazırdaki kural ve yöntemleri benimseyen ve değişiklikleri en aza indirmeye gayret eden tutucu bireyler yetiştirilmesine fırsat sağlanmış olacaktır.

Çalışmadaki tüm bulgular gençlerin algıladıkları anne ve baba tutumları ile ilgilidir. Aynı çalışmanın doğrudan anne-babalara sorularak gerçekleştirilmesi sonucunda elde edilecek bulgular anne-baba tutumlarının düşünme stil tercihlerine etkisini açıklayıcı daha fazla bilgi elde edilmesine olanak sağlayacaktır. Benzer çalışmaların diğer kültürlerde de gerçekleşmesi ve karşılaştırılması sonucunda elde edilen bulgularla anne-baba tutumları ve düşünme stilleri ilişkisinin kültürel boyutunda ilişkili değişkenlerinin tespitine yarar sağlayabilecektir.

Araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla eleştirel, hiyerarşik, dışa-dönük, anarşik ve aynı zamanda daha fazla tutucu düşünme stilleri puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kız öğrenciler olay ve olguları olduğu gibi kabul etmek yerine kendince bir bakış açısı geliştirerek eleştirel yaklaşabilmeyi, diğer insanlarla birlikte olarak ve ortaklaşa bir şeyler üretmeyi tercih etmektedirler. Fakat kızlar erkeklerin tersi olarak oldukça farklı türden ve çok sayıda istek ve ihtiyaçlara sahiptirler ve bunları önem sırasına sokmakta zorlanmakta sonuçlandırmakta zorlanmaktadırlar. Bu yüzden de çoğunlukla kızlar zaman sorunu yaşarlar. Farklı cinsiyetler arasında düşünme stilleri farklılıkları erkek ve kadınların biyolojik olarak beyinlerinin sağ ve sol taraflarını kullanmayı tercih etmek vb biyolojik faktörlerden kaynaklanabileceği gibi anne-baba tutumları ve sosyo-kültürel faktörlere de bağlanabilir. Ülkemizde anne ve baba tutumlarının çocukların cinsiyetlerine göre farklılaşmakta olduğu birçok çalışmada tespit edilmiştir (Kağıtcıbaşı, 1980). Erkek çocuklara oranla ebeveyniyle daha yakın ve sıcak ilişki içinde bulunmak kız çocuklarının daha fazla iletişime açık daha fazla sosyallik içeren dışa-dönük düşünme stilini benimsemelerine olanak sağlayabileceği düşünülebilir. Araştırmada ilginç bulgulardan biri de kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla tutucu düşünme stilini benimsemekte olduğudur. Kız öğrenciler hâlihazırda bulunan bildik yöntem ve metotları

tercih edip, değişiklikler ve yeniliklere mümkün olduğunca temkinli yaklaşımda bulunmaktadır. Kız çocukların değişimden ve yeniliklerden erkeklere göre daha fazla kaçınmalarının nedeni anne ve babaların kendilerine uyguladığı baskıcı ve aşırı kontrolcü anne-baba tutumlarının sonuçlarından biri olarak kabul edilebilir. Ülkemizde gerçekleştirilen birçok çalışmada kız çocuklarına erkek çocuklara oranla daha az bağımsızlık daha çok itaat ve bağımlılık uygun görülmektedir (Kağıtcıbaşı, 1980).

Araştırmada anne ve baba tutumlarının çocukların düşünme stil tercihleri üzerindeki etkisini gösteren bulgulardan biri de anne ve baba eğitim düzeyinin çocuklarının düşünme stil tercihleri üzerine etkisidir. Çalışmada anne ve baba eğitim düzeyinin artışının çocuklarda daha fazla yasamacı, eleştirel, yenilikçi ve hiyerarşik daha az yürütücü ve tutucu düşünme stilleri sergilemelerine olanak sağlamakta olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle anneleri daha üst düzey eğitim görmüş çocuklar, etkin düşünme becerilerinin gelişim ve kullanımına olanak sağlayıcı düşünme stilleri benimsemektedirler. Bu bulgu anne ve baba eğitim düzeylerinin ailenin SES düzeyi için önemli bir kriter olarak ele aldığımızda düşünme stillerinin SES düzeylerine göre farklılaştığını ortaya koyan çalışmalarla paralellik içermektedir. İlgili çalışmada yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip çocukların düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip çocuklara oranla daha az tutucu oldukları belirlenmiştir (Sternberg, 1998). Yine düşük eğitim seviyesini düşük SES seviyesinin bir kriteri olarak ele aldığımızda alt sosyo-ekonomik düzeye sahip ebeveyn tutumlarının onların çocuklarında daha fazla yürütücü, tutucu daha az yasamacı ve eleştirel düşünme stillerinin gelişimine olanak sağladığı düşünülebilir. Ülkemizdeki farklı SES düzeyine sahip ailelerin çocuklarına uygun gördükleri karakteristik özellikleri karşılaştırmıştır. Orta ve düşük SES aileler itaat ve sadakati çocuklarının sahip olması gereken en önemli özellik olarak belirtirken, daha üst düzey SES aileler bağımsızlık, öz-güveni en önemli olarak sıralamaktadır (İmamoğlu, 1986). Benzer bir çalışmada farklı SES ailelerde anne ve babaların çocukları için önemsedikleri özellikleri incelemiş ve düşük SES düzeyine sahip ailelerde annelerin uyma ve işe sadakati önemli nitelikler olarak belirtirken, yüksek SES düzeyine sahip ailelerde ebeveynlerin öz yeterlilik, sosyal beceri, okul dışı etkinlikler ve sağlığı önemli olarak belirtmişlerdir (Veziroğlu,1998). Dolayısıyla çocuklarda

sorgulamasına olanak sağlamadan sadece itaate ve otoriteye boyun eğmeyi ön plana çıkarıcı otoriter anne-baba tutumlarını çocukların zihinsel süreçlerini gerçekleştirirken sadece hâlihazırda sunulan kural ve yöntemleri uygulayıcı etkinlikleri tercih etmelerine olanak sağlamakta olduğu düşünülebilir.

Çalışmadaki tüm bulgular anne ve baba tutumlarının çocuklarının deneyim ve tecrübelerini, diğer insanlarla, nesne ve sembollerle ilişkilerinin niteliğini ve niceliğini etkileyici rolünü ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

1. Baumrind, D. (1967). Child-care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75, 43-88.
2. Dalton, W.T., Horbury, D.F.&Kitzman, K.M. (2006).Young adults'retrospective reports of parenting by mothers and fathers: Associations with current relationship quality. *The Journal of General Psychology*, 1, 5-18.
3. Dornbush, S.M., Ritter, L.P, Leiderman, P.H., Roberts, D.F., Fraleigh, M.J.(1987). The Relation of Parenting style to Adolescent School Performance. *Child Development*, 58, 1244-1257.
4. Dunn, K.&Dunn, R. (1987) Dispelling outmoded beliefs about student learning. *Educational Leadership*, 44, 55-61.
5. Glasgow, K.L., Dornbush, S.M., Troyer, L., Steinberg, L. & Ritter, P.L. (1997). Parenting styles,adolescents'attributions, and educational outcomes in nine heterogenous high schools. *Child Development*, 68, 507-529.
6. Grigorenko, E. L.&Sternberg, R. J. (1997). Styles of thinking, abilities, and academic performance. *Exceptional Children*, 63, 295-312.
7. Imamoglu, E.O.(1986).*An interdependence model of human development*. Paper presented at the 18th International Congress of Cross - Cultural Psychology, Istanbul - Turkey.
8. Kagan, J.(1966). Reflection-impulsivity: The generality and dynamics of conceptual tempo. *Journal of Abnormal Psychology*, 71, 17-27.
9. Kagıtcıbası, C. (1980).*Value of the child: Values and fertility in Turkey*. Istanbul: Bogazici Univ.
10. Kolb, D.A.(1984). *Experiential Learning: Experience as a Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
11. Kuzgun, Y. (1972) Ana-baba tutumlarının kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
12. Lamborn, S.D., Mounts, N.S., Steinberg, L., & Dornbush, M.S. (1991).Pattern of competence and adjustment among adolescents from aauthoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 62: 049-1065.
13. Myers, B. I. (1980). *Gifts differing*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologist Press.
14. Maccoby E. E, Martin JA (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child Interaction. P.H. Mussen &E.M.Hetherington (Eds.). *Handbook of Child Psychology: Socialization, Personality and Social Development* (pp.1-101) New York: Willey.
15. Palut (2008). Düşünme Stilleri Ölçeğinin Geçerlik-Güvenirlilik Çalışması. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi (basımda).
16. Pryor, J. & Rodges, B. (2001) *Children in changing families*. Oxford: Blackwell Pub.
17. Sever, L. (1985) *Change in women's perceptions of parental child-rearing practices, attitudes and beliefs in the context of social change in Turkey*.

- Unpublished master's thesis. Istanbul: Bogazici Univ.
18. Steinberg L., Elmen J. & Mounst, N. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity and academic success among adolescent. *Child Development*, 60, 1424–1436.
 19. Steinberg, L., Lamborn, S.D., Darling, N., Mounst, N.S., Dournbush, S.M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65: 754–770.
 20. Steinberg, L., Lamborn, S.D., Dournbush, S.M, & Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement: authoritative parenting, school involvement and encouragement to succeed. *Child Development*, 63, 1266–1281.
 21. Steinberg, L., Mounst, N.S., Lamborn, S.D & Dournbush, S.M. (1991). Authoritative parenting adolescent adjustment across varied ecological niches. *Journal of Research Adolescent*, 1: 19–36.
 22. Sternberg, R.J. (1988). Mental self-government: A theory of intellectual styles and their development. *Human Development*, 31, 197-224.
 23. Sternberg, R. R. (1998). *Thinking Styles*. United Kingdom: Cambridge University Press.
 24. Sternberg, R. J. (1995). *In Search of the Human Mind*. New York: Harcour Brace College Publishers.
 25. Sternberg, R. J. & Grigeronko, E. L. (1997). Styles of thinking, Abilities, and Academic Performance. *Exceptional Children*, 63(3), 295–312.
 26. Sternberg, R.J. & Wagner, R.K. (1992). Thinking styles inventory (unpublished test). Yale University.
 27. Veziroglu, L.(1998) *Turkish mothers' perception of child competence*. Unpublished master thesis. Istanbul: Bogazici University
 28. Witkin, H.A., Moore, C., Goodenough, D., Cox, P. (1977). Field-dependent and field independent cognitive styles and their educational implications. *Review of Educational Research* 47, 1-64.
 29. Weiss, L.H., Schwarz, J.C. (1996) The relationship between parenting types and older adolescents' personality, academic achievement and substance use. *Child Development*, 67: 2101–2114.
 30. Yılmaz, A. (2000). Anne-baba tutum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, 7(3), 160-172.
 31. Zhang, F. & Sternberg, R.J. (2000) Are learning approaches and thinking styles related? A study in two Chinese population. *The Journal of Psychology*, 134(5), 469-489.
 32. Zhang, F.(2001). Thinking styles, self-esteem, and extracurricular experiences. *International Journal of Psychology*, 36 (2), 100-107.
 33. Zhang, F., Huang, J.(2001) Thinking styles and the five-factor model of personality. *European Journal of Personality*, 15:465-476.